

Π. ΤΑΜΒΑΚΗΣ ♦ Σ. ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ ♦ Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
♦ Γ. ΠΑΓΩΝΗ ♦ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Θρησκευτικά

ΣΤ' Δημοτικού

ΟΔΗΓΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΚΕΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
για το Δημοτικό

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΑΜΒΑΚΗΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ
ΣΟΥΣΑΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΑΓΩΝΗ
ΠΑΡΘΕΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΚΕΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Εκπαίδευση

Παναγιώτης Ταμβάκης, Στυλιανός Τσιπούρας, Σουσάνα Παπαδοπούλου, Γεωργία Παγώνη, Παρθένα Παπαδοπούλου, *Θρησκευτικά ΣΤ' Δημοτικού – Οδηγός για τον Φάκελο Μαθήματος*
Διορθώσεις: Μαριάνθη Κιουρτσόγλου

Υπεύθυνος έκδοσης: Βαγγέλης Μπακλαβάς

Σελιδοποίηση: Κατερίνα Σταματοπούλου

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Βασιλική Καρμίρη

Φιλμ-μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright © Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη), Παναγιώτης Ταμβάκης, Στυλιανός Τσιπούρας, Σουσάνα Παπαδοπούλου, Γεωργία Παγώνη, Παρθένα Παπαδοπούλου, Αθήνα, 2017

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Οκτώβριος 2017

Κ.Ε.Τ. Β417 – Κ.Ε.Π. 732/17

ISBN 978-960-16-7686-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΛΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665 - ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 - ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος / Εισαγωγή	5
 Θεματική Ενότητα 1	
Οι πρώτοι χριστιανοί: δυσκολίες και περιπέτειες.	
Οι πρώτοι χριστιανοί μέσα στον κόσμο	7
 Θεματική Ενότητα 2	
Διωγμοί και εξάπλωση του Χριστιανισμού / Πρόσωπα και μαρτυρίες	44
 Θεματική Ενότητα 3	
Η Αγία Γραφή, ένα ιστορικό και διαχρονικό βιβλίο	57
 Θεματική Ενότητα 4	
Η Θεία Ευχαριστία: Πηγή και κορύφωση της ζωής της Εκκλησίας	77
 Θεματική Ενότητα 5	
Από τους Χριστιανούς της χώρας μας στους Χριστιανούς του κόσμου	99
 Θεματική Ενότητα 6	
Θρησκείες στη χώρα μας	122
 Θεματική Ενότητα 7	
Μνημεία και τόποι χριστιανικής λατρείας: Αποτυπώσεις της πίστης	146

ΠΡΟΛΟΓΟΣ / ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βιβλίο αυτό αποτελεί έναν οδηγό υποστήριξης μαθητών και μαθητριών, δασκάλων και γονέων για το μάθημα των Θρησκευτικών στην ΣΤ΄ Δημοτικού σύμφωνα με τους Φακέλους Μαθήματος.

Με τα νέα Προγράμματα Σπουδών το μάθημα των Θρησκευτικών αλλάζει σημαντικά. Ο Φάκελος Μαθήματος (ΦΜ) είναι δομημένος από Θεματικές Ενότητες (ΘΕ), επτά για την ΣΤ΄ Δημοτικού, που καθεμιά έχει ένα γενικό θέμα, μια διήκουσα έννοια. Κάθε ΘΕ δομείται από ειδικότερα Βασικά Θέματα (ΒΘ) και στοχεύει σε κάποια (προσδοκώμενα) Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) τα οποία αναμένεται να επιτευχθούν κατά τη διάρκεια της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας. Η διαδικασία αυτή συγκροτείται κυρίως από Δραστηριότητες (Εργασίες, Ασκήσεις και Προβλήματα) και η μάθηση επιτυγχάνεται ακριβώς κατά τη διαδικασία επεξεργασίας των Δραστηριοτήτων. Ο ΦΜ προσφέρει ενδεικτικές ή προτεινόμενες Δραστηριότητες για την επίτευξη των ΠΜΑ. Προσφέρει επίσης και Διδακτικό Υλικό (ΔΥ) –κείμενα, φωτογραφίες κ.ά.– για χρήση στο πλαίσιο της επεξεργασίας των Δραστηριοτήτων και όχι αυτόνομα. Η εφαρμογή των Δραστηριοτήτων απαιτεί την καλή προετοιμασία του δασκάλου ή της δασκάλας και την ετοιμότητα των μαθητών και των μαθητριών. Η διακριτική υποστηρικτική συμβολή και των γονέων κρίνεται επιθυμητή.

Κατά συνέπεια, ο υποστηρικτικός αυτός οδηγός παρέχει πρώτα απ' όλα με τον τίτλο **Απαντούμε** προτεινόμενες και ενδεικτικές Απαντήσεις και διδακτική Καθοδήγηση για την εφαρμογή των Δραστηριοτήτων με τη χρήση του ΔΥ που παρέχει ο ΦΜ αλλά και άλλες πηγές. Γι' αυτό μπορεί να φανεί χρήσιμος σε όλους τους εμπλεκόμενους με τη μαθησιακή διαδικασία, που στον φόρτο των γενικότερων καθημερινών σχολικών απαιτήσεων δεν θα έχουν πάντοτε τον χρόνο είτε άλλες προϋποθέσεις να ανταποκριθούν στην προετοιμασία ή στην εμπέδωση των δραστηριοτήτων χωρίς καθοδήγηση και υποστήριξη: τους μαθητές και τις μαθήτριες, τους και τις εκπαιδευτικούς, αλλά και τους γονείς.

Στη συνέχεια ο οδηγός παρέχει με τον τίτλο **Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον** πρόσθετες δυνατότητες είτε επεξεργασίας της Δραστηριότητας είτε παραγωγής στο ίδιο πλαίσιο άλλων εναλλακτικών Δραστηριοτήτων προσέγγισης των υποθεμάτων της ΘΕ.

Στο τέλος κάθε ΘΕ, με τον τίτλο **Εμβαθύνουμε – Αναζητούμε το θεολογικό νόημα** προστίθενται σχετικά με το γενικό θέμα είτε με τα επιμέρους βασικά θέματα (ή υποθέματα) της ΘΕ θεολογικά σχόλια που συνέταξε ο επιμελητής,

ή άλλα έγκυρα θεολογικά κείμενα. Τα θεολογικά αυτά σχόλια και τα άλλα κείμενα κατατίθενται ως κάποιες από τις προαπαιτούμενες θεολογικές γνώσεις που θα χρειαστεί ο δάσκαλος ή η δασκάλα για την επεξεργασία των Δραστηριοτήτων για περαιτέρω συζήτηση και εμβάθυνση στα θεολογικά θέματα της ενότητας που ενδεχομένως θα προκύψουν είτε από ερωτήματα των μαθητών και των μαθητριών είτε με προτροπή του δασκάλου ή της δασκάλας.

Καταθέτουμε τον οδηγό αυτόν με την ευχή και την ελπίδα να συμβάλει στην αναγκαιότητα και σημαντικότητα, ιδίως στις μέρες μας, θρησκευτική αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών της χώρας μας σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Θρησκευτικών που έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή.

Οι συγγραφείς

Παναγιώτης Ο. Ταμβάκης

ΔΡ Θεολογίας, πρ. Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ, Εμπειρογνώμων Συντακτικής Ομάδας Νέων Προγραμμάτων Σπουδών (2016). Έχει την ευθύνη του συντονισμού και της επίβλεψης καθώς και της σύνταξης ή της επιμέλειας των Εμβαθύνουμε – Αναζητούμε το θεολογικό νόημα.

Στυλιανός Τσιπούρας

ΔΡ Θεολογίας, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ, Επιμορφωτής των Εκπαιδευτικών στα νέα Προγράμματα Σπουδών των Θρησκευτικών. Έχει την ευθύνη σύνταξης της 5ης ΘΕ.

Σουσιάννα Παπαδοπούλου

Δασκάλα, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου, ΜΑ Επιστημών της Αγωγής. Έχει την ευθύνη σύνταξης της 3ης, της 4ης και μέρους της 6ης ΘΕ.

Γεωργία Παγώνη

Δασκάλα Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου, ΜΑ Επιστημών της Αγωγής. Έχει την ευθύνη σύνταξης της 2ης, της 7ης καθώς και του μεγαλύτερου μέρους της 6ης ΘΕ.

Παρθένα Παπαδοπούλου

Δασκάλα, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου, υποψ. ΜΑ Χριστιανικής Ηθικής και Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού. Έχει την ευθύνη σύνταξης της 1ης ΘΕ και μέρους της 6ης.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Οι πρώτοι χριστιανοί: δυσκολίες και περιπέτειες. Οι πρώτοι χριστιανοί μέσα στον κόσμο

Η εξάπλωση των χριστιανικών κοινοτήτων στον κόσμο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

Διηγηθείτε και σχολιάστε ή αναπαραστήστε στην τάξη την ιστορία της Πεντηκοστής. Τι συνέβη; Ποιοι συμμετείχαν; Τι έγινε μετά το γεγονός της Πεντηκοστής;

Απαντούμε

Αφού μελετήσουμε από τον Φάκελο Μαθήματος το κείμενο «Η εξάπλωση των χριστιανικών κοινοτήτων στον κόσμο», απαντούμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

– **Τι συνέβη;**

Την ημέρα της Πεντηκοστής, πενήντα μέρες μετά την Ανάσταση του Χριστού, παρουσιάστηκε το Άγιο Πνεύμα πάνω από τα κεφάλια των μαθητών του με μορφή πύρινων γλωσσών.

– **Ποιοι συμμετείχαν;**

Συμμετείχαν οι μαθητές του Χριστού.

– **Τι έγινε μετά το γεγονός της Πεντηκοστής;**

Μετά το γεγονός της Πεντηκοστής, οι μαθητές όχι μόνο σταμάτησαν να κρύβονται, αλλά άρχισαν άφοβα να κηρύττουν την Ανάσταση του Χριστού σε διαφορετικές γλώσσες και να γίνονται κατανοητοί σε όλους.

Αφού διηγηθούμε το γεγονός της Πεντηκοστής, σχολιάζουμε με τη βοήθεια ερωτημάτων που θέτει ο δάσκαλος ή η δασκάλα μας γύρω από τις χριστιανικές κοινότητες και την εξάπλωσή τους.

– **Σε ποιους δίδαξε ο Πέτρος τη μέρα της Πεντηκοστής και πόσοι πιστοί βαπτίστηκαν εκείνη τη μέρα;**

Ο Πέτρος δίδαξε σε Ιουδαίους προσκυνητές που επισκέφθηκαν τον Ναό από άλλες περιοχές. Εκείνη τη μέρα πίστεψαν και βαπτίστηκαν 3.000 πιστοί.

– **Πότε και πού ιδρύθηκε η πρώτη χριστιανική κοινότητα;**

Τη μέρα της Πεντηκοστής ιδρύθηκε η πρώτη χριστιανική κοινότητα στην Ιερουσαλήμ το 30 μ.Χ.

– **Σε ποιες σημαντικές πόλεις και περιοχές εξαπλώθηκε ο χριστιανισμός;**

Σε μια δεκαετία ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε σε σημαντικές πόλεις, όπως η

Αντιόχεια και η Αλεξάνδρεια, και περιοχές, κυρίως σε Ελλάδα, Κύπρο, Κρήτη και Ρώμη. Θεωρείται ότι γύρω στο 100 μ.Χ. οι χριστιανικές κοινότητες έφταναν τις 40, ενώ το 165 μ.Χ. ο χριστιανισμός είχε εξαπλωθεί σε όλο τον γνωστό τότε κόσμο.

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας μας αναπαριστούμε με παντομίμα το γεγονός της Πεντηκοστής. Χωριζόμαστε σε τέσσερις ομάδες και αναλαμβάνουμε τον ρόλο των αφηγητών, τον ρόλο των μαθητών του Χριστού, τον ρόλο του Αγίου Πνεύματος και τον ρόλο των πιστών.

Ομάδα των αφηγητών

Διηγούμαστε το γεγονός της Πεντηκοστής με τη βοήθεια του κειμένου από τον Φάκελο του Μαθήματος «Η εξάπλωση των χριστιανικών κοινοτήτων στον κόσμο», και οι υπόλοιποι παρουσιάζουμε με κινήσεις παντομίμας το γεγονός της Πεντηκοστής ακολουθώντας πιστά τη διήγηση των αφηγητών.

Ομάδα των μαθητών του Χριστού

Καθόμαστε σε στάση προσευχής περιμετρικά ενός κύκλου και με τη θέση του σώματός μας φροντίζουμε να δείχνουμε ότι κρυβόμαστε και φοβόμαστε, σύμφωνα με τη διήγηση των αφηγητών. Αλλάζουμε στάση και συμπεριφορά όταν εμφανίζεται η ομάδα του Αγίου Πνεύματος με τις πύρινες γλώσσες πάνω από το κεφάλι μας. Μετά το γεγονός αυτό, μεταφερόμαστε με θάρρος στην ομάδα των επισκεπτών της Ιερουσαλήμ και με κινήσεις παντομίμας δείχνουμε να κηρύττουμε την Ανάσταση του Χριστού και να βαπτίζουμε τους πιστούς.

Ομάδα του Αγίου Πνεύματος

Σχεδιάζουμε σε κόκκινο χαρτόνι στενόμακρες λωρίδες στο μέγεθος της περιμέτρου του κεφαλιού ενός μαθητή, για να φτιάξουμε ένα στεφάνι, και αφού τις κόψουμε ενώνουμε τις δύο άκρες τους με συρραπτικό. Στη συνέχεια, σχεδιάζουμε σε ίδιο χαρτόνι πύρινες γλώσσες, τις κόβουμε και τις στερεώνουμε πάνω στο στεφάνι. Μόλις η ομάδα των αφηγητών αναφερθεί στο σημείο της εμφάνισης των πύρινων γλωσσών, τις τοποθετούμε πάνω στο κεφάλι του κάθε μαθητή.

Ομάδα των πιστών

Περιφερόμαστε στην πόλη της Ιερουσαλήμ ως επισκέπτες και πλησιάζουμε με περιέργεια τους μαθητές που κηρύττουν την Ανάσταση του Χριστού. Εκφράζουμε με παντομίμα έντονο ενδιαφέρον ότι θέλουμε να μάθουμε από την ομάδα των μαθητών του Χριστού για την Ανάσταση και στο τέλος να βαπτιστούμε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Συζητήστε σε ομάδες: Γιατί ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε πρώτα στις συγκεκριμένες περιοχές και πόλεις; Αφού παρουσιάσετε τις σκέψεις σας, συζητήστε

κι αυτό το ζήτημα: είχε σημασία η γλώσσα που ομιλούνταν σε αυτές τις πόλεις/περιοχές;

Απαντούμε

Με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας συζητούμε σε ομάδες, θέτοντας τα παρακάτω ερωτήματα:

– Γιατί ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε πρώτα στις συγκεκριμένες περιοχές και πόλεις;

Ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε πρώτα στις συγκεκριμένες περιοχές και πόλεις γιατί ο Απόστολος Παύλος ίδρυσε εκκλησίες. Ως υποστηρικτής της παγκοσμιότητας της διδασκαλίας του Ιησού, ανέλαβε να εκχριστιανίσει τους εθνικούς, δηλαδή τους μη Ιουδαίους. Γι' αυτό και μετονομάστηκε μέγας Απόστολος των Εθνών.

– Ποια ήταν η σημασία της γλώσσας που ομιλούνταν σε αυτές τις πόλεις/περιοχές;

Η χριστιανική πίστη δεν θα μπορούσε να διαδοθεί και να περάσει μηνύματα διδασκαλίας χωρίς τη βοήθεια της γλώσσας. Η ελληνική γλώσσα έγινε το μέσο διάδοσης και εξαπλώσης του χριστιανισμού στον κόσμο τόσο κατά τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους όσο και στους μετέπειτα αιώνες, γιατί είχε διαδοθεί με τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου. Ονομάστηκε κοινή ελληνιστική, λόγω του ότι χρησιμοποιήθηκε στα ελληνιστικά χρόνια στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια, τη Μικρά Ασία, τη Συρία, την Παλαιστίνη, την Αίγυπτο και τη Λιβύη, την Ιταλία και τα νησιά της Μεσογείου ως κοινό μέσο συνεννόησης ανάμεσα σε Έλληνες και ξένους, από τον 3ο αιώνα π.Χ. μέχρι τον 3ο αιώνα μ.Χ.

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Βάση της κοινής ελληνιστικής ήταν η αττική διάλεκτος και ήταν ευρύτατα διαδεδομένη κατά τη ρωμαϊκή περίοδο, τότε ακριβώς που γεννήθηκε ο χριστιανισμός. Η ελληνική γλώσσα καθιερώθηκε σε γλώσσα ευρύτερης χρήσης, γιατί μιλήθηκε από ανθρώπους που δεν είχαν την ελληνική ως μητρική γλώσσα, με αποτέλεσμα με τον καιρό να απλουστευτεί στην προφορά της, στη συντακτική και στη γραμματική δομή της, καθώς και στο λεξιλόγιό της. Οι επιγραφές που ανακαλύφθηκαν σε διάφορες πόλεις της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, γραμμένες στην πλειονότητά τους στα ελληνικά, επιβεβαιώνουν την κυριαρχία της ελληνιστικής κοινής γλώσσας σε όλη τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Δεν είναι τυχαίο ότι μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, ως μοναδική γλώσσα και όχι ως δεύτερη, οι Ιουδαίοι της διασποράς γύρω από την Παλαιστίνη, καθώς και οι Ιουδαίοι της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου, οι οποίοι είχαν λησμονήσει τη μητρική τους γλώσσα, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η ανάγκη να μεταφραστεί η Παλαιά Διαθήκη στα ελληνικά. Στην τάξη των ελληνιστών Ιουδαίων ανήκε και ο μέγας Απόστολος των Εθνών, ο Παύλος, ο οποίος καταγόταν από την Ταρσό της Κιλικίας,

πόλη ελληνικότητα της εποχής, και γνώριζε τα ελληνικά σαν μητρική γλώσσα. Άλλωστε στα ελληνικά έγραψε και την επιστολή (Προς Ρωμαίους) προς τα μέλη της χριστιανικής Εκκλησίας της Ρώμης που στην πλειονότητά τους ήταν χριστιανοί εξ εθνών, με γνώση των ελληνικών.

Πηγές: www.babiniotis.gr, <https://el.wikipedia.org>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

Χωριστείτε σε δυάδες: η κάθε δυάδα σχεδιάζει με μαρκαδόρο ή κλωστή στον χάρτη μία περιοδεία του Αποστόλου Παύλου. Κυκλώστε ή υπογραμμίστε από ποιες πόλεις της Ελλάδας πέρασε. Συζητήστε: για ποιον λόγο σταμάτησε σε αυτές τις πόλεις; Για ποιον λόγο δεν συνέχισε τις περιοδείες του;

Απαντούμε

Αφού διαβάσουμε προσεκτικά τις οδηγίες της δραστηριότητας, χωριζόμαστε σε δυάδες και αναζητούμε στο διαδίκτυο τον διαδραστικό χάρτη του Φωτόδεντρου με τις περιοδείες του Αποστόλου Παύλου στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr/lor/handle/8521/1399>. Τον χάρτη αυτό μας τον δίνει και εκτυπωμένο σε χαρτί ο δάσκαλος ή η δασκάλα μας.

Διερευνούμε με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας τον τρόπο λειτουργίας του υπομνήματος του παραπάνω χάρτη, επιλέγοντας κάθε φορά με κλικ τη χρωματιστή γραμμή που αντιστοιχεί για κάθε περιοδεία, ώστε να τη συσχετίσουμε με τη δράση του Αποστόλου μέχρι και την τελευταία, με τη μετάβασή του στη Ρώμη.

Μόλις ολοκληρωθεί η εμφάνιση της διαδρομής στον διαδραστικό χάρτη και εντοπίσουμε τις πόλεις της περιοδείας που έχουμε αναλάβει τις αναζητούμε και τις κυκλώνουμε με μαρκαδόρο στον δικό μας εκτυπωμένο χάρτη. Τέλος, ενώνουμε τις πόλεις με το ίδιο χρώμα μαρκαδόρου, σκιαγραφώντας ολοκληρωμένα τη διαδρομή της κάθε περιοδείας του Αποστόλου.

Παρουσιάζουμε την περιοδεία που ανέλαβε η κάθε δυάδα στην ολομέλεια και αναρτά τον χάρτη της στον πίνακα ανακοινώσεων.

Παρουσίαση των πόλεων που περιόδευσε ο Απόστολος Παύλος ανά δυάδα

- Πόλεις της 1ης περιοδείας: Σελεύκεια, Σαλαμίνα και Πάφος της Κύπρου, Πέργη, Αντιόχεια, Ικόνιο, Λύστρα, Δέρβη, Αττάλεια, Σελεύκεια.
- Πόλεις της 2ης περιοδείας: Ιερουσαλήμ, Σελεύκεια, Δέρβη, Ικόνιο, Δορύλαιο, Τρωάδα, Σαμοθράκη, Νεάπολη, Φίλιπποι, Αμφίπολη, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Αθήνα, Κόρινθος, Κεχραιές, Έφεσος, Κνίδος, Ρόδος, Καισάρεια, Ιερουσαλήμ.
- Πόλεις της 3ης περιοδείας: Αντιόχεια, Δέρβη, Λύστρα, Κολοσσές, Λαοδικεία, Τράλλεις, Έφεσος, Άσσος, Τρωάδα, Νεάπολη, Φίλιπποι, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Κόρινθος, Σάμος, Έφεσος, Πάφος, Πτολεμαΐδα.

- Πόλεις της 4ης περιόδου: Ιερουσαλήμ, Καισάρεια, Πτολεμαΐδα, Τύρος, Ρόδος, Κρήτη, Ρώμη.

Συζητούμε τα παρακάτω ερωτήματα που θέτει ο δάσκαλος ή η δασκάλα μας:

– Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι ο Απόστολος Παύλος σταματούσε στις πόλεις που περιόδευε;

Ο Απόστολος Παύλος σταματούσε στις πόλεις που περιόδευε για να κηρύξει το Ευαγγέλιο. Παρ' όλες τις δυσκολίες που συνάντησε και τις διώξεις που υπέστη, το κήρυγμά του σημείωσε επιτυχία. Σε όλες τις πόλεις ίδρυσε τοπικές εκκλησίες.

– Για ποιον λόγο δεν συνέχισε τις περιοδείες του ο Απόστολος Παύλος;

Στην τέταρτη και τελευταία περίοδό του ο Απόστολος, κατάκοπος και τσακισμένος από τις κακουχίες, κατέληξε στη Ρώμη. Οι διωγμοί κατά των χριστιανών που είχε κηρύξει ο παράφρονas Νέρωνας βρίσκονταν σε πλήρη εξέλιξη και ο Παύλος έγινε ο κύριος στόχος των ειδωλολατρών δημίων. Έτσι, γύρω στο 67 μ.Χ. συνελήφθη και αποκεφαλίσθηκε, σφραγίζοντας έτσι το τιτάνιο ιεραποστολικό του έργο με το μαρτύριό του.

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Χωριζόμαστε σε τέσσερις ομάδες και αναλαμβάνουμε τον ρόλο να γίνουμε ξεναγοί θρησκευτικού τουρισμού. Με τη βοήθεια του χάρτη όπου σκιαγραφήσαμε την πορεία του Αποστόλου Παύλου στην παραπάνω δραστηριότητα αλλά και με τη βοήθεια του διαδικτύου, διηγούμαστε ανά ομάδα τις περιοδείες του Αποστόλου Παύλου στην ολομέλεια.

1η περίοδος

Το 45 μ.Χ. ο Παύλος μαζί με τον Βαρνάβα και τον Ευαγγελιστή Μάρκο ξεκίνησαν από την Αντιόχεια για τη Σελεύκεια, όπου κήρυξαν. Κατόπιν πήγαν στην Κύπρο, όπου ίδρυσαν χριστιανικές εκκλησίες, ενώ στην Πάφο ο πρώτος που πίστεψε ήταν ο Ρωμαίος διοικητής Σέργιος Παύλος. Αργότερα επισκέφθηκαν την Πέργη της Μικράς Ασίας, το Ικόνιο, τα Λύστρα και τη Δέρβη, όπου πίστεψε ο Τιμόθεος. Το 48 ο Παύλος πήγε στα Ιεροσόλυμα και πήρε μέρος στην Αποστολική Σύνοδο.

2η περίοδος

Το 52, ξεκινώντας από την Αντιόχεια, επισκέφθηκε πόλεις της Μικράς Ασίας και έφτασε ως την Τροία. Στην αποστολή συμμετείχαν ο Τιμόθεος, ο Σίλας και ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Από την Τροία με πλοίο πήγε στην Καβάλα κι από εκεί στους Φιλίππους, όπου ίδρυσε εκκλησία. Η πρώτη που πίστεψε ήταν η Λυδία με την οικογένειά της. Ακολουθώντας την Εγνατία οδό έφτασε στη Θεσσαλονίκη και στη Βέροια. Κατόπιν πήγε στην Αθήνα, όπου κήρυξε στον Άρειο Πάγο τον αληθινό θεό, όπου πίστεψε ο Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης και η γυναίκα του Δάμαρις. Κατόπιν, από την Κόρινθο κατέληξε στην Έφεσο.

3η περιοδεία

Το 56 επισκέφθηκε μέρη της Μικράς Ασίας, της Ελλάδας (Κόρινθο και Μακεδονία) και κατόπιν τα Ιεροσόλυμα. Εκεί τον έπιασαν οι Ιουδαίοι, αλλά ο Ρωμαίος διοικητής τον έστειλε στην Καισάρεια της Παλαιστίνης. Τότε επικαλέστηκε την ιδιότητα του Ρωμαίου πολίτη και τον έστειλαν με συνοδεία στη Ρώμη, όπου μετά από δύο χρόνια στη φυλακή τελικά δικάστηκε και αθωώθηκε.

4η περιοδεία

Μετά την απελευθέρωσή του, επισκέφθηκε πόλεις της Μικράς Ασίας, της Κρήτης και της Ηπείρου. Το 67 πήγε στη Ρώμη και σύμφωνα με ορισμένες πηγές συναντήθηκε με τον Απόστολο Πέτρο. Τότε όμως τον συνέλαβε ο Νέρωνας και τον θανάτωσε στις 29 Ιουνίου, ημέρα που από τότε γιορτάζεται η μνήμη του. Εκτός από το κήρυγμα 30 περίπου ετών, ο Παύλος συνέγραψε και 14 επιστολές, στις οποίες διδάσκει ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά των χριστιανών σύμφωνα με το Ευαγγέλιο.

Πηγή: www.sansimera.gr

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

Παρατηρήστε το ψηφιδωτό της συνάντησης Πέτρου και Παύλου από τη βασιλική του Μονρεάλε της Σικελίας. Σκεφτείτε και συζητήστε στην τάξη: α. Τι βλέπω; β. Τι σκέφτομαι γι' αυτό που βλέπω; γ. Τι άλλο με κάνει να αναρωτιέμαι;

Απαντούμε

Παρατηρούμε το ψηφιδωτό της συνάντησης Πέτρου και Παύλου, συζητούμε για τα πρόσωπα που παρίστανται και απαντούμε στις ερωτήσεις:

α. Τι βλέπω;

Βλέπω δύο αγίους σε θέση εναγκαλισμού. Αναγνωρίζω τον Πέτρο, δεξιά, με τη σκουρόχρωμη γενειάδα και τον Παύλο, αριστερά, με την ανοιχτόχρωμη γενειάδα.

β. Τι σκέφτομαι γι' αυτό που βλέπω;

Παρατηρώ ότι οι δύο απόστολοι κοιτάζονται στα μάτια με νόημα, έχοντας ένα ελαφρύ μειδίαμα στο πρόσωπο, και είναι σφικταγκαλιασμένοι, δείχνοντας διάθεση συμφιλίωσης.

γ. Τι άλλο με κάνει να αναρωτιέμαι;

Αναρωτιέμαι τον λόγο που επιλέγει ο καλλιτέχνης να αποτυπώσει στο ψηφιδωτό τους αποστόλους μαζί και μάλιστα σε θέση εναγκαλισμού.

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Στο σημείο αυτό, ο δάσκαλος ή η δασκάλα μας μάς μοιράζει φύλλο εργασίας και μας ζητά να διαβάσουμε προσεκτικά το κείμενο, προκειμένου να δώσουμε μια απάντηση στο ερώτημα: «Για ποιον λόγο επιλέγει ο καλλιτέχνης να αποτυ-»

πώσει στο ψηφιδωτό τους αποστόλους μαζί και μάλιστα σε θέση εναγκαλισμού;».

Οι απόστολοι Πέτρος και Παύλος υπήρξαν διαφορετικοί ως προς τον τόπο γεννήσεως, τον πολιτισμό, τη μόρφωση. Επιπλέον, κλήθηκαν από τον Χριστό και από τις Εκκλησίες να διαδώσουν τον χριστιανισμό σε διαφορετικές αποστολές: ο Άγιος Πέτρος να κηρύσσει το Ευαγγέλιο στους Ιουδαίους και ο Άγιος Παύλος στα έθνη. Επιπλέον, οι δύο απόστολοι συναντήθηκαν ελάχιστες φορές στην Ιερουσαλήμ και στην Αντιόχεια, δεν είχαν κοινή πορεία και ο καθένας ακολούθησε τον δικό του ξεχωριστό δρόμο, με κοινό στόχο τη διάδοση του χριστιανισμού. Στην Ορθόδοξη Εκκλησία απεικονίζονται πολύ συχνά μαζί, σε αρκετές συμβολικές παραστάσεις. Μία από αυτές είναι η παράσταση του «Εναγκαλισμού» ή «Ασπασμού» των Αποστόλων, κι αυτό γιατί η Εκκλησία βλέπει τους αποστόλους αυτούς ως ένα σύμβολο οικουμενικής ειρήνης, ως σύμβολο πίστεως και ενότητας της Εκκλησίας και παράλληλα μας παρουσιάζει τον εξίσου σπουδαίο ρόλο των δύο μορφών στην Εκκλησία μας, γεγονός που ενισχύεται με τον κοινό εορτασμό τους στις 29 Ιουνίου εκάστου έτους.

Από την ανάγνωση καταλαβαίνουμε ότι οι δύο απόστολοι κλήθηκαν να κηρύξουν το Ευαγγέλιο σε διαφορετικά έθνη, ο Άγιος Πέτρος στους Ιουδαίους και ο Άγιος Παύλος στα έθνη. Ουσιαστικά, το έργο τους λειτουργεί συμπληρωματικά, με εμφανή κοινό στόχο, τη διάδοση και την εξάπλωση του χριστιανισμού σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο. Η Εκκλησία βλέπει τους αποστόλους Πέτρο και Παύλο ως σύμβολο και τύπο της παράδοσής της και προβάλλει συνεχώς την ενότητά τους μέσα από την εικόνα της εορτής τους, γι' αυτό και τους απεικονίζει μαζί σε αρκετές συμβολικές παραστάσεις. Μία από αυτές είναι η παράσταση του «Εναγκαλισμού» ή «Ασπασμού» των Αποστόλων.

Πηγή: <http://poimin.gr>

Τόποι λατρείας των πρώτων χριστιανών

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Παρατηρήστε τις εικόνες με δύο από τα σύμβολα που οι πρώτοι χριστιανοί χάραζαν ή ζωγράφιζαν στις κατακόμβες.

– Τι νομίζετε ότι συμβολίζει ο βοσκός; Τι συμβολίζουν τα ψάρια; Τι η άγκυρα; Κάντε τη δική σας αναζήτηση ή συμβουλευτείτε και τον Φάκελο Μαθήματος της Γ΄ Δημοτικού.

– Αναζητήστε και άλλα βασικά σύμβολα των χριστιανών. Σχεδιάστε τα σε αυτοκόλλητα χαρτάκια και κολλήστε τα σε μια γωνιά του ταμπλό της τάξης.

Απαντούμε

Αφού διαβάσουμε προσεκτικά το κείμενο από τον Φάκελο Μαθήματος «Τόποι

λατρείας των πρώτων χριστιανών» και εστιάσουμε την προσοχή μας κυρίως στις εικόνες των δραστηριοτήτων, απαντούμε στις ερωτήσεις ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

Χωριζόμαστε σε τρεις ομάδες με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας και μοιραζόμαστε τα ερωτήματα της δραστηριότητας, ένα ερώτημα για κάθε ομάδα.

Αναζητούμε πληροφορίες και εικόνες στο διαδίκτυο σχετικές με το ερώτημά μας και συμβουλευόμαστε το κείμενο «Ο Σταυρός, σύμβολο των χριστιανών» από τον Φάκελο Μαθήματος των Θρησκευτικών της Γ' τάξης.

Επεξεργαζόμαστε το πληροφοριακό υλικό που έχουμε συγκεντρώσει και το επικοινωνούμε σε διαφάνειες προβολής (power point) μαζί με την εικόνα του αντίστοιχου συμβόλου και τον σχετικό υπότιτλο.

1η ομάδα:

– *Τι νομίζετε ότι συμβολίζει ο βοσκός;*

Ο βοσκός είναι ο ίδιος ο Χριστός, ο οποίος νοιάζεται για τα πρόβατά του (τους ανθρώπους του) και θυσιάζεται για χάρη τους. Μια άλλη παράσταση εμφανίζει τον Χριστό να αναζητά το χαμένο πρόβατο για να το επιστρέψει στο κοπάδι, όπου εμφανίζεται κρατώντας στους ώμους ένα πρόβατο. Συμβολίζει την άπειρη θεϊκή αγάπη του και το ενδιαφέρον του για κάθε άνθρωπο που έχει ξεστρατίσει. Τα πρόβατα είναι ο κάθε άνθρωπος, σε οποιαδήποτε φυλή κι αν ανήκει, που πιστεύει στον Χριστό.

2η ομάδα:

– *Τι συμβολίζουν τα ψάρια;*

Ο Ιχθύς είναι ένα από τα αρχαιότερα χριστιανικά σύμβολα, το πιο γνωστό και πιο δημοφιλές μετά τον Σταυρό, που το χρησιμοποιούσαν οι χριστιανοί την περίοδο των διωγμών για να αναγνωρίζονται μεταξύ τους. Η λέξη ιχθύς συμβολίζει τον Χριστό και η ακροστιχίδα της φράσης «Ιησούς Χριστός Θεού Υιός Σωτήρας» σημαίνει τη σωτηρία που προσφέρει ο Χριστός. Ο ιχθύς συμβολίζει και την έννοια του βαπτίσματος, ενώ οι πολλοί ιχθείς συμβολίζουν τους πιστούς. Ο Κλήμης Αλεξανδρείας είπε χαρακτηριστικά: «Ο Χριστός είναι ο ψαράς που ψαρεύει και σώζει τους ανθρώπους από το πέλαγος της κακίας».

3η ομάδα:

– *Τι συμβολίζει η άγκυρα;*

Η άγκυρα συμβολίζει την ασφάλεια των εντολών του Χριστού που σταθεροποιούν τον χριστιανό στις τρικυμίες και τις δοκιμασίες της ζωής, τη σταθερότητα και την αληθινή πίστη. Στην τέχνη των πρώτων χριστιανών, κυρίως κατά την περίοδο των διωγμών, το επάνω μέρος της άγκυρας αποτυπώθηκε με Σταυρό ανεστραμμένο, ως συγκαλυμμένη υπόνοια του Σταυρού του Κυρίου και τη σωτηρία διά του Σταυρού. Η άγκυρα υπάρχει και σε συνδυασμό με το ψάρι, η οποία υποδη-

λώνει ότι η ελπίδα μας είναι με τον Χριστό, ενώ η άγκυρα με το δελφίνι χρησιμοποιείται για την απεικόνιση του Χριστού στον σταυρό.

Πηγή: <http://panoszero.blogspot.gr>

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Συνεχίζουμε να αναζητούμε, με τις ίδιες ομάδες, πληροφορίες και για άλλα σύμβολα που χρησιμοποίησαν οι πρωτοχριστιανοί στις κατακόμβες ακολουθώντας την ίδια διαδικασία. Με την ολοκλήρωση των εργασιών στις διαφάνειες προβολής (power point), παρουσιάζουμε τις διαφάνειες ανά ομάδα στην ολομέλεια και με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας τις αναρτούμε στην ιστοσελίδα του σχολείου μας, στη δημιουργική γωνιά του μαθήματος των Θρησκευτικών.

1η ομάδα

– Τι συμβολίζει ο σταυρός;

Ο σταυρός συμβολίζει τον Χριστό και τη θυσία του, είναι το έμβλημα της εξιλέωσης, της σωτηρίας και της λύτρωσης. Είναι το στήριγμα των πιστών και ο φύλακας της οικουμένης.

– Τι συμβολίζει το περιστέρι;

Το περιστέρι συμβολίζει την αγνότητα και την αθωότητα (εξ ου και η φράση «ως αθώα περιστέρα»), την καθαρότητα, την ακεραιότητα, την ακακία, την ειρήνη, τη συμφιλίωση του ανθρώπου με τον Θεό, τη σωτηρία. Στην Παλαιά Διαθήκη το βλέπουμε ως τον αγγελιοφόρο των καλών νέων και της ειρήνης στον Νώε, γιατί επέστρεψε κρατώντας στο ράμφος του κλαδί ελιάς. Στην Καινή Διαθήκη το περιστέρι είναι το σύμβολο του Αγίου Πνεύματος, του τρίτου προσώπου της Αγίας Τριάδας και πολύ διαδεδομένο σύμβολο στην Εκκλησία, κυρίως σε εικόνες του Ευαγγελισμού, των Θεοφανίων και της Πεντηκοστής.

2η ομάδα

– Τι συμβολίζει ο κλάδος της ελιάς;

Ο κλάδος της ελιάς αποτελεί σύμβολο της αθανασίας, της ευσπλαχνίας, της συμφιλίωσης και της ειρήνης μεταξύ ουρανού και γης, μεταξύ Θεού και ανθρώπων και μεταξύ των ανθρώπων. Ο Απόστολος Παύλος παρομοιάζει, με συμβολικό τρόπο, τον άπιστο άνθρωπο με άγρια ελιά και την Εκκλησία με ήμερη ελιά. Ο κλάδος όμως της άγριας ελιάς (ο άνθρωπος) που θα εμβολιασθεί στην ήμερη ελιά (την Εκκλησία) αποκτά κι αυτός τις ιδιότητες του ήμερου δένδρου (Ρωμ. 11, 16-24).

– Τι συμβολίζει το Α-Ω;

Τα γράμματα του αλφαβήτου Α και Ω συμβολίζουν τον Χριστό, την αρχή και το τέλος. «Εγώ ειμί το Άλφα και το Ωμέγα» λέει ο Χριστός στην Αποκάλυψη. Είναι η αρχή, ο δημιουργός της κτίσης, και το τέλος, ο συντηρητής του σύμπαντος και ο οδηγός του προς την τελείωση, το Άλφα.

3η ομάδα

– **Τι συμβολίζει το αμπέλι με τα κλήματα;**

Ένα από τα πιο γνωστά θέματα, όπου ο Χριστός είναι η άμπελος και οι άνθρωποι τα κλήματα της. Μάλιστα, στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο ο Κύριος ονομάζει τον εαυτό Του άμπελο και τους μαθητές Του κλήματα, «εγώ είμαι το αμπέλι και εσείς τα κλήματα». Από την άμπελο παίρνουμε το κρασί, που χρησιμοποιείται στη Θεία Ευχαριστία και γίνεται αίμα Χριστού, το οποίο κοινωνούμε ώστε να ενωθούμε μαζί Του. Επίσης, το κρασί είναι το ποτό της ευφροσύνης και της χαράς (Ψαλμ. 103, 15).

– **Τι συμβολίζει το πλοίο (ναυς);**

Το καράβι συμβολίζει την Εκκλησία με κυβερνήτη τον Χριστό που την οδηγεί στον ασφαλή λιμένα της πίστης. Επίσης, συμβολίζει τον χριστιανό ο οποίος πορεύεται στη ζωή εν μέσω καλών αλλά και κακών συνθηκών και την ανθρώπινη ζωή η οποία κατευθύνεται στον προορισμό της. Σύμφωνα με τον Άγιο Ιππόλυτο, η Εκκλησία είναι σαν πλοίο μέσα στο τρικυμισμένο πέλαγος, αλλά δεν χάνεται, γιατί έχει μαζί της τον έμπειρο κυβερνήτη Χριστό και στη μέση, σαν κατάρτι, το τρόπαιο που κατάργησε τον θάνατο, τον Σταυρό.

Προχωρούμε με τις ίδιες ομάδες μαθητών και μαθητριών στο επόμενο βήμα του σχεδιασμού συμβόλων σε αυτοκόλλητα χαρτάκια, με τη βοήθεια των εικόνων που έχουμε ήδη συγκεντρώσει από την αναζήτησή μας από το διαδίκτυο αλλά και από τη 2η υποενότητα του μαθήματος «Ο Σταυρός, σύμβολο των χριστιανών» από τον Φάκελο Μαθήματος της Γ' Τάξης. Στη συνέχεια, αφού τα κολλήσουμε σε μια γωνιά στον φελλοπίνακα της τάξης, τα φωτογραφίζουμε για να εμπλουτίσουμε τις διαφάνειες προβολής της προηγούμενης δραστηριότητας και με δικά μας σχέδια.

Χριστιανικές κοινότητες αγάπης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αναζητήστε ποιες δραστηριότητες οργάνωναν και πραγματοποιούσαν οι πρώτοι χριστιανοί ως μέρος της πίστης τους. Χωριστείτε σε ομάδες και φτιάξτε από μια «παγωμένη εικόνα» κάθε δραστηριότητας. Δώστε έμφαση στα συναισθήματα αδελφοσύνης που είχαν οι χριστιανοί μεταξύ τους και εκφράστε τα με τη στάση του σώματος και την έκφραση του προσώπου σας. Βγάλτε την κάθε σκηνή φωτογραφία και εκθέστε τις εικόνες σας στην τάξη.

Απαντούμε

Αφού μελετήσουμε το κείμενο από τον Φάκελο Μαθήματος «Χριστιανικές κοινότητες αγάπης», απαντούμε:

- Κήρυγμα του Ευαγγελίου και ανάγνωση της Παλαιάς Διαθήκης.

- Τέλεση της Θείας Ευχαριστίας.
- Προσευχές – Νηστεία.

Με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας χωριζόμαστε σε τρεις ομάδες και κάθε ομάδα επιλέγει μια από τις λατρευτικές δραστηριότητες των πρώτων χριστιανών και την αποδίδει με μια **παγωμένη εικόνα** (βλ. σελ. 57). (Εναλλακτικά και εφόσον μπορεί να διατεθεί περισσότερος χρόνος μπορεί να προηγηθεί η συλλογή πληροφοριών κτλ. σύμφωνα με το παρακάτω **«Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον»**.)

Στο τέλος η κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια τη δική της παγωμένη εικόνα. Προσπαθούμε να μαντέψουμε τη δραστηριότητα που αποδίδει και να ερμηνεύσουμε τα συναισθήματα κτλ.

1η ομάδα: Παγωμένη εικόνα Προσευχής

Ως πιστοί χριστιανοί, στεκόμαστε όρθιοι και παγώνουμε τη στάση μας, σε θέση προσευχής με τα χέρια σε έκταση και σε σχήμα σταυρού. Στο πρόσωπο δείχνουμε ήρεμοι, γαλήνιοι και με έκφραση σαν να ζητούμε τη βοήθεια του Θεού, ενώ ένας μαθητής κρατά τα «Απομνημονεύματα των Αποστόλων» σε στάση ανάγνωσης μπροστά σε όλους τους πιστούς. Ο φωτογράφος ή η φωτογράφος της ομάδας μας αποτυπώνει την παγωμένη εικόνα στη φωτογραφική μηχανή.

2η ομάδα: Παγωμένη εικόνα Θείας Μετάληψης

Δύο από την ομάδα ως πιστοί περιμένουμε όρθιοι τη θεία μετάληψη, με πρόσωπο ήρεμο και γαλήνιο, ενώ άλλοι δύο στέκονται αγκαλιασμένοι σε στάση αψασμού. Ο πρεσβύτερος μπροστά και απέναντι από όλους κρατά το δισκοπότηρο με τη θεία μετάληψη. Ο φωτογράφος ή η φωτογράφος της ομάδας μας αποτυπώνει την παγωμένη εικόνα στη φωτογραφική μηχανή.

3η ομάδα: Παγωμένη εικόνα προσφοράς χρημάτων για τους φτωχούς

Αναλαμβάνουμε τον ρόλο των πιστών σε παγωμένη στάση με το νόμισμα στο χέρι να προσπαθούμε να το ρίξουμε στο χάρτινο κουτί που κρατά ο βοηθός του πρεσβύτερου. Ο φωτογράφος ή η φωτογράφος της ομάδας μας αποτυπώνει την παγωμένη εικόνα στη φωτογραφική μηχανή.

Επεκτείνουμε – Μαθαίνουμε επιπλέον

Στη συνέχεια γινόμαστε μικροί δημοσιογράφοι και αναζητούμε πληροφορίες στο διαδίκτυο για τις δραστηριότητες των πρώτων χριστιανών. Αφού εντοπίσουμε και επεξεργαστούμε τις πληροφορίες, γράφουμε από ένα άρθρο η κάθε ομάδα. Μετά την παρουσίαση του άρθρου στην ολομέλεια, το αναρτούμε στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου μας.

1η ομάδα: Γράφουμε ένα άρθρο σχετικό με το κήρυγμα του Ευαγγελίου και την ανάγνωση αποσπασμάτων από την Π.Δ.

Το κήρυγμα του Ευαγγελίου εμφανίστηκε πολύ νωρίς με τη μορφή της ιεραπο-

στολικής διδασκαλίας και πρόσκλησης στη νέα πίστη, στη μετάνοια και στην έναρξη ενός νέου ενάρτου βίου. Όποιος είχε το χάρισμα της δημόσιας ομιλίας, μπορούσε να κηρύξει το Ευαγγέλιο, ενώ αργότερα έγινε υποχρέωση του κλήρου. Η ανάγνωση αποσπασμάτων από την Παλαιά Διαθήκη και η ερμηνεία τους μεταφέρθηκαν από τη συναγωγή στις χριστιανικές εκκλησίες. Τα ευαγγέλια και οι επιστολές των αποστόλων αντικατέστησαν την προφορική καθοδήγηση της πρωτοχριστιανικής περιόδου. Αρχικά, ο Παύλος σχεδίαζε κάποιες από τις επιστολές του να διαβάζονται στις χριστιανικές συνάξεις (Α΄ Θεσ. 5:27), πρακτική που φαίνεται ότι κάποιες κοινότητες πρέπει να εφαρμόζαν (Β΄ Πε. 3:16).

2η ομάδα: Γράφουμε ένα σχετικό άρθρο για το τελετουργικό της Θείας Ευχαριστίας

Οι πρώτοι χριστιανοί δεν είχαν ιερές μέρες ή περιόδους, ούτε ναούς για τη λατρεία ούτε θυσιαστήρια, όπως οι Ιουδαίοι και οι εθνικοί, σύμφωνα με τους απολογητές. Η λατρεία τους ήταν πνευματική και ανεξάρτητη χώρου και τελετουργίας. Είχαν όμως λατρευτικές συναθροίσεις, με λατρευτικές τελετουργίες. Συγκεντρώνονταν στα σπίτια κάποιων μελών, για να τελέσουν το Κυριακό Δείπνο, στην τραπεζαρία για τις αγάπες και την ευχαριστία και για να προσευχηθούν όλοι μαζί, ενώ σε κάποιον άλλο χώρο για το κήρυγμα και την ανάγνωση των γραφών. Εκείνη τη μέρα διαβάζονταν τα «Απομνημονεύματα των Αποστόλων» και ακολουθούσε το κήρυγμα στους συγκεντρωμένους από τον πρεσβύτερο. Οι πιστοί έκαναν δέηση, όρθιοι με ευχές και ευχαριστίες, ασπάζονταν μεταξύ τους και μοιράζονταν την προσφορά άρτου και οίνου μαζί με νερό, ενώ ο πρεσβύτερος έλεγε την «ευχή της Αναφοράς» και ακολουθούσε η μετάληψη. Στο τέλος, συγκεντρώνονταν χρήματα για τις ανάγκες των φτωχών της κοινότητας, με την περιφορά δίσκου. Η Θεία Ευχαριστία ήταν η βάση της χριστιανικής κοινότητας, μία φορά τη βδομάδα, ως δεσμός αγάπης, ειρήνης, ενότητας και αδελφοσύνης. Αν και στην αρχή η Θεία Ευχαριστία τελούνταν μαζί με το κυριακάτικο δείπνο όλης της χριστιανικής κοινότητας, με τον καιρό οι δύο παραπάνω δραστηριότητες αποσυνδέθηκαν και η Θεία Ευχαριστία μεταφέρθηκε την Κυριακή το πρωί.

3η ομάδα: Γράφουμε ένα άρθρο σχετικά με το τελετουργικό της προσευχής και της νηστείας

Η προσευχή, αν και αποτελεί κοινό γνώρισμα όλων των αρχαίων θρησκειών, στον χριστιανισμό επεκτείνεται και για τους εχθρούς, ακόμη και για τους διώκτες. Η συνήθης στάση προσευχής ήταν η όρθια με τα χέρια σε έκταση. Στα κείμενα της περιόδου που εξετάζουμε αναφέρονται επίσης και γονυκλισίες. Στις Ωδές του Σολομώντα (35:7, 37:1, 42:1-2) περιγράφεται η όρθια στάση του προσευχόμενου με τα χέρια σε έκταση σχηματίζοντας σχήμα σταυρού. Η στάση αυτή χρησιμοποιούνταν νωρίτερα από τους Ιουδαίους αλλά και από τους εθνικούς, κατά την ώρα

της προσευχής. Συνεπώς, πρόκειται για δάνειο και χριστιανική επανερμηνεία μιας παλιάς λατρευτικής στάσης. Στο κείμενο της Διδαχής (8.2-3) αναφέρεται ότι οι πιστοί πρέπει να λέγανε την Κυριακή προσευχή τρεις φορές τη μέρα, ενώ ο Τερτυλλιανός μιλάει για δύο επίσημες ώρες προσευχής, πρωί και βράδυ.

Πρώτη εμφανίστηκε η νηστεία πριν από το Πάσχα. Οι χριστιανοί γιόρταζαν το Πάσχα συνήθως την ίδια μέρα με το εβραϊκό Πάσχα. Από την αρχή, η γιορτή του Πάσχα συνδέθηκε με μια περίοδο νηστείας πριν από τον εορτασμό του, που ποίκιλλε ανάλογα από την τοπική παράδοση, από δύο μέρες μέχρι μία εβδομάδα. Μετά, εμφανίστηκε η νηστεία δύο ημερών της εβδομάδας, της Τετάρτης και της Παρασκευής, για τη θυσία του Χριστού. Βέβαια, δεν παρέλειπαν να νηστεύουν και πριν από τη μετάληψη της Θείας Ευχαριστίας. Από διάφορες ιστορικές μαρτυρίες που έχουμε μαθαίνουμε ότι η νηστεία των πρώτων χριστιανών διαρκούσε ολόκληρη τη μέρα, από το πρωί ως το βράδυ, και ασφαλώς σήμαινε τέλεια ασιτία. Εκτός από τη νηστεία της Μ. Τεσσαρακοστής, οι χριστιανοί νήστευαν 40 μέρες πριν από τα Χριστούγεννα.

Πηγές: www.academia.edu, <https://el.wikipedia.org>

Πώς έβλεπε ο κόσμος τους πρώτους Χριστιανούς

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Επιλέξτε ένα από τα περιστατικά εκθρόνησης απέναντι στους χριστιανούς. Φτιάξτε δύο ομάδες και σταθείτε απέναντι. Η μία ομάδα εκφράζει εκείνους τους ανθρώπους που υποψιάζονται και εκθρεύονται τους χριστιανούς και η άλλη, εκείνους που τους υπερασπίζονται. Σκεφτείτε και αναφέρετε επιχειρήματα υπέρ και κατά των χριστιανών ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκετε.

Απαντούμε

Διαβάζουμε προσεκτικά στον Φάκελο Μαθήματος το μάθημα «Πώς έβλεπε ο κόσμος τους πρώτους Χριστιανούς» και χωρίζομαστε σε δύο ομάδες. Με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας μελετούμε και εντοπίζουμε στις Πράξεις των Αποστόλων της Καινής Διαθήκης περιστατικά υποψίας και εκθρόνησης εναντίον των χριστιανών. Όσοι είμαστε στην 1η ομάδα αναλαμβάνουμε να σκεφτούμε και να αναφέρουμε επιχειρήματα κατά των χριστιανών, ενώ όσοι είμαστε στη 2η ομάδα αναλαμβάνουμε να σκεφτούμε και να αναφέρουμε επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών.

1ο περιστατικό: Οι Σαδδουκαίοι, τα μέλη του ιουδαϊκού συνεδρίου, ήταν αγανακτισμένοι για όσα κήρυτταν οι Απόστολοι. Έτσι, ο Πέτρος και ο Ιωάννης ανακρίθηκαν, βασανίστηκαν, απειλήθηκαν και ρίχτηκαν στη φυλακή (Πράξ. 4 και 5).

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Είμαστε φοβερά ενοχλημένοι από το γεγονός ότι διδάσκετε στον λαό για ανάσταση νεκρών μέσω του Ιησού. Πώς μπορείτε να ισχυρίζεστε ότι θα αναστηθούν οι νεκροί μέσω ενός ανθρώπου που δεν βρίσκεται στη ζωή;».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Διαπιστώνουμε ότι ανακρίνετε και βασανίζετε τον Πέτρο και τον Ιωάννη επειδή ένας ασθενής θεραπεύτηκε. Πρέπει λοιπόν να μάθετε ότι η δύναμη που τον έσωσε από το βάσανο της αρρώστιας είναι ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός ο Ναζωραίος που εσείς τον σταυρώσατε και αναστήθηκε από τον ίδιο τον Θεό».

2ο περιστατικό: Μετά τη συκοφάντηση και τον λιθοβολισμό του Στεφάνου (Πράξ. 6 και 7) έγινε μεγάλος διωγμός των χριστιανών των Ιεροσολύμων και όλοι, εκτός από τους αποστόλους, αναγκάστηκαν να διασκορπιστούν στα χωριά της Ιουδαίας και της Σαμάρειας. Μάλιστα, ο ίδιος ο Παύλος, πριν από τη μεταστροφή του, συμμετείχε στους διωγμούς αυτούς εισβάλλοντας στα σπίτια χριστιανών και ρίχνοντάς τους στη φυλακή (Πράξ. 8).

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Έχουμε μάρτυρες που έχουν ακούσει με τα ίδια τους τα αυτιά τον Στέφανο να λέει βλάσφημα λόγια για τον Μωυσή και τον Θεό αλλά και εναντίον του αγίου ναού και του Νόμου. Οι μάρτυρες αυτοί έχουν επίσης ακούσει τον Στέφανο να ισχυρίζεται ότι ο Ιησούς ο Ναζωραίος θα γκρεμίσει αυτόν τον ναό και θα αλλάξει τους θεσμούς που μας έχει παραδώσει ο Μωυσής με τον νόμο του».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Είναι αδύνατον ο Στέφανος να μίλησε με λόγια βλάσφημα εναντίον του ναού, γιατί πιστεύει, όπως και όλοι οι χριστιανοί, ότι ο Ύψιστος δεν κατοικεί μέσα σε χειροποίητους ναούς και ότι η κατοικία που έχτισε τελικά ο Σολομών για τον Θεό έγινε στην ουσία από το χέρι του Ύψιστου. Επιπλέον, οι αρχιερείς είναι αυτοί που σκότωσαν τον Μεσσία, όπως και οι πρόγονοί τους σκότωσαν εκείνους που προανάγγειλαν τον ερχομό του Δίκαιου Μεσσία. Όσο για τον Νόμο, οι Αρχιερείς είναι αυτοί που δεν τον τηρούν, αν και τον παρέλαβαν μέσω αγγέλων».

3ο περιστατικό: Ο βασιλιάς Ηρώδης άρχισε να διώκει τα μέλη της Εκκλησίας. Πρώτα αποκεφάλισε τον Ιάκωβο και τον αδελφό του Ιωάννη. Στη συνέχεια συνέλαβε και φυλάκισε τον Πέτρο (Πράξ. 12).

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Εμείς οι Ιουδαίοι θέλουμε να εκδιωχθούν οι χριστιανοί. Ο βασιλιάς μας ο Ηρώδης εκτέλεσε τον Ιωάννη και τον Ιάκωβο και φυλάκισε τον Πέτρο. Περιμένουμε να μας τον παρουσιάσει αλυσοδεμένο μετά το Πάσχα».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Οι προσευχές μας εισακούστηκαν και ο Κύριος έστειλε τον φύλακα άγγελο να γλιτώσει τον Πέτρο από τον κακό σκοπό του Ηρώδη. Ο άγγελος, αφού του έβγαλε τις αλυσίδες και του είπε να φορέσει τον μανδύα και τα σανδάλια, τον οδήγησε μέχρι τη σιδερένια πύλη, περνώντας ακίνδυνα τις δύο φρουρές».

4ο περιστατικό: *Αργότερα, στους Φιλίππους, ο ίδιος ο Παύλος και ο συνεργάτης του ο Σίλας ραβδίσθηκαν δημόσια και φυλακίστηκαν (Πράξ. 16).*

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Υπάρχουν μάρτυρες που υποστηρίζουν ότι ο Πέτρος και ο Σίλας είναι ταραξίες Ιουδαίοι, γιατί κηρύττουν θρησκευτικά έθιμα που στους Ρωμαίους δεν επιτρέπεται να τα αποδέχονται και πολύ περισσότερο να τα τηρούν και να τα εφαρμόζουν».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Πώς μπορείτε να αποκαλείτε τον Πέτρο και τον Σίλα ταραξίες, τη στιγμή που ενώ μπορούσαν να αποδράσουν από τη φυλακή δεν το έκαναν, κι ας είχαν ανοίξει οι πόρτες λόγω σεισμού, προστατεύοντας έτσι τον δεσμοφύλακα από την τιμωρία της παραμέλησης καθήκοντος. Ο απελπισμένος δεσμοφύλακας ήταν έτοιμος να αυτοκτονήσει με τον φόβο της τιμωρίας, όμως αυτοί παρέμειναν εκεί και τον απέτρεψαν την τελευταία στιγμή».

5ο περιστατικό: *Στην Έφεσο έγιναν ταραχές εναντίον των χριστιανών, επειδή ξεσηκώθηκαν κατασκευαστές αγαλμάτων που είδαν τη δουλειά τους να μειώνεται (Πράξ. 19).*

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Πιστεύουμε ότι πρέπει να σταματήσει ο Παύλος να διδάσκει στον κόσμο ότι δεν είναι θεοί αυτοί που κατασκευάζονται με τα χέρια. Με τέτοια λόγια κινδυνεύει όχι μόνο να δυσφημιστεί το επάγγελμα των αργυροχρυσοκόων και να μείνουν χωρίς δουλειά οι άνθρωποι αυτοί, αλλά και να χάσει ο ναός της μεγάλης θεάς Αρτέμιδας τη σημασία του και το μεγαλείο του».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Πώς απαιτείτε να σταματήσει ο Παύλος να διδάσκει στον κόσμο όταν ο ίδιος ο Θεός έκανε με τα χέρια του Παύλου θαύματα, καθόλου συνηθισμένα. Οι άνθρωποι έφτασαν στο σημείο να παίρνουν ακόμη και τα μαντίλια της κεφαλής ή του λαιμού του Παύλου και να τα βάζουν πάνω στους ασθενείς κι αυτοί τότε να γιαιτρεύονται από τις αρρώστιες τους και τα πονηρά πνεύματα».

6ο περιστατικό: *Έγιναν αναταραχές στα Ιεροσόλυμα εξαιτίας του κηρύγματος του Παύλου στον ναό. Ακολούθησε η σύλληψη και η απολογία του μπροστά στο*

συνέδριο (Πράξ. 22 και 23), συνωμοσίες, κατηγορίες και δολοφονική απόπειρα εναντίον του (Πράξ. 23 και 24) και απολογίες σε Ρωμαίους διοικητές (Πράξ. 25 και 26).

1η ομάδα: Επιχειρήματα κατά των χριστιανών

«Πιστεύουμε ότι ο Παύλος παραλογίζεται και ότι από το πολύ διάβασμα έχει τρελαθεί, γιατί ισχυρίζεται ότι διδάσκει ακριβώς αυτά που είπαν και οι προφύτες και ο Μωυσής πως ο Χριστός με τη βοήθεια του Θεού θα υποστεί το πάθος και πως επειδή θα είναι ο πρώτος που θα αναστηθεί από τους νεκρούς θα κηρύξει το φως της σωτηρίας στον ιουδαϊκό λαό και στους εθνικούς».

2η ομάδα: Επιχειρήματα υπέρ των χριστιανών

«Πιστεύουμε ότι καθόλου δεν παραλογίζεται ο Παύλος και ότι μίλησε τόσο συνετά και αληθινά, που κόντεψαν τα λόγια του να πείσουν ακόμη και τον βασιλιά Αγρίππα να γίνει χριστιανός. Μάλιστα, ο βασιλιάς, στο τέλος της απολογίας του Παύλου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν βρίσκει να έχει κάνει κάτι αξιόποιο θανάτου ή φυλάκισης ο Απόστολος».

Δυσκολίες και προβλήματα, καθώς οι κοινότητες μεγάλωναν

«Διάλεξαν επτά»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

Μπειτε στη θέση των πρώτων χριστιανών και προσπαθήστε να δώσετε λύση στο πρόβλημα της οργάνωσης σε κοινότητες. Σκεφτείτε: α. Ποιο είναι το πρόβλημα; β. Ποια στρατηγική θα σχεδιάσετε για να το λύσετε; γ. Τι πληροφορίες έχετε και από πού προέρχονται; Σε ποιο κομμάτι του σχεδιασμού της λύσης είναι χρήσιμη η καθεμιά; δ. Η λύση που δώσατε θα ήταν αποτελεσματική; Γιατί;

Απαντούμε

Διαβάζουμε προσεκτικά από τον Φάκελο Μαθήματος το κείμενο «Δυσκολίες και προβλήματα, καθώς οι κοινότητες μεγάλωναν» και από τις Πράξεις των Αποστόλων της Καινής Διαθήκης την εκλογή των επτά διακόνων (Πράξ. 6, 1-7). Με την καθοδήγηση του δασκάλου ή της δασκάλας μας χωριζόμαστε σε δύο ομάδες, στην ομάδα των αποστόλων και στην ομάδα των πιστών. Η ομάδα των αποστόλων καλεί σε σύλλογο τις υπόλοιπες ομάδες προκειμένου να συζητήσουν τα προβλήματα της κοινότητας.